

## 'Overal stuit je op Romeinse resten'

de Volkskrant

12 september 2023 dinsdag

Copyright 2023 DPG Media B.V. All Rights Reserved

# de Volkskrant

**Section:** Ten Eerste; Blz. 3

**Length:** 926 words

**Byline:** ERNST ARBOUW

**Highlight:** In Heerlen graven inwoners diepe kuilen in hun achtertuin, op zoek naar Romeinse resten. Archeologen kunnen zo kijken op plaatsen waar ze normaal gesproken niet komen. 'Ik wilde toch al van de stoeptegels in mijn tuin af.'

## Body

---

Archeologie: heel Heerlen Graaft

In een achtertuin aan de Heerlense Deken Nicolayestraat schraapt een archeoloog héél voorzichtig met een spade de grond af, laagje voor laagje. Zo ontstaat zo een kuil van precies 1 bij 1 meter. De aarde die vrijkomt, stort hij op een blauw plastic dekzeil dat is uitgespreid in de schaduw. Daar verkruimelt een collega-archeoloog het leem, op zoek naar potscherfjes, resten steen, stukken oude dakpan en historische voorwerpen. Een derde verzamelt alle vondsten. Eerst in emmers, later in doorschijnende plastic zakjes.

Bewoner Cyriel Laudy staat er met de armen over elkaar naar te kijken. Zijn tuintje is een van de 25 locaties van Heel Heerlen Graaft, een archeologieproject waarbij inwoners van het zogenoemde Romeins Kwartier van Heerlen hun achtertuin beschikbaar stellen voor onderzoek.

Ruim 150 vrijwilligers graven onder toezicht van archeologen naar oude resten. De proefputten, verspreid over binnenstadstuinen, plantsoenen en speeltuinen, geven archeologen een toegang die ze normaal niet snel krijgen. In Nederland zijn opgravingen doorgaans beperkt tot plaatsen waar gesloopt of gebouwd wordt.

Laudy wijst om zich heen naar het lapje grond, nauwelijks 4 bij 4 meter groot: 'Ik doe niet zoveel met mijn tuin, en dit is een fantastisch, interessant project. We wonen hier midden in het oude Romeinse deel van Heerlen.' Hij gebaart naar het poortje in de heg naar de burens: 'Hiernaast hebben ze in de jaren tachtig een complete Romeinse pottenbakkersoven gevonden.'

### Romeins verleden

Heerlen heeft een rijk verleden. In de Romeinse tijd lag de stad (destijds Coriovallum) op het kruispunt van twee hoofdwegen: de Via Traiana (van Aken naar Xanten) en de Via Belgica (van Boulogne-sur-Mer naar Keulen). Bij

'Overal stuit je op Romeinse resten'

graafwerkzaamheden in het Romeins Kwartier, net ten zuiden van het centrum, vonden archeologen in de loop der jaren allerlei kleine en grote resten. Een keer zelfs een héle grote: een ploegende boer vond in 1940 bij toeval een Romeinse fundering.

Uit later onderzoek door de Groningse archeoloog Albert van Giffen bleek dat de resten onderdeel waren van een groot Romeins badhuis. Midden jaren zeventig werd de hele fundering blootgelegd en overdekt met een museumgebouw. Dat complex is een van de belangrijkste Romeinse monumenten van Noordwest-Europa en geldt als het oudste stenen gebouw van Nederland - de fundamenten althans.

Heerlenaren die bij het onderzoek in hun achtertuin stuiten op bijzondere vondsten hoeven niet bang te zijn voor grote opgravingen, zegt Hilde Vanneste, regioarcheoloog bij Heerlen en omliggende gemeentes. 'Het zou geweldig zijn als we op bijzondere vondsten stuiten, maar we hebben heel duidelijk gezegd: het gaat alleen om deze 25 proefputten. We houden ook netjes alle grond apart en na afloop worden alle tuintjes weer hersteld.'

### **Heel Heerlen Graaft**

Vanneste is een van de initiatiefnemers van Heel Heerlen Graaft, samen met collega's van de Universiteit Utrecht en het project Constructing de Limes van de Nationale Wetenschapsagenda. 'Het is een idee waar ik al lang mee rondloop. Hier weet je dat je op Romeinse resten stuit zodra je ergens een schep in de grond steekt.' Toch draait het project niet alleen om de archeologische vondsten, zegt ze. Het is ook de bedoeling dat inwoners in contact komen met het verleden van hun stad, en met wetenschappelijk onderzoek.

In de proefputten worden ook monsters genomen van diepere organische lagen, die archeologen onderzoeken op restjes oud, sedimentair dna-materiaal (sedaDNA). Stukjes hiervan bieden een aanwijzing voor plant- en diersoorten die in het verleden voorkwamen, omdat ze er groeiden of omdat ze werden verhandeld en gegeten.

Juist omdat Heerlen werd gebouwd op het kruispunt van twee Romeinse wegen, is het interessant om te zien of er dna-resten van niet-inheemse soorten opduiken, zegt Vanneste. 'Misschien vind je resten van koriander of granaatappel, dingen die de Romeinen meenamen naar de Lage Landen. Of vis of schaaldieren. Dan weet je dat er dus mogelijk handelsverkeer was richting zee, over de Via Belgica.'

In Nederland werd sedaDNA niet eerder gebruikt bij archeologisch onderzoek. Bij eerdere opgravingen in het Belgische Harelbeke vonden wetenschappers met behulp hiervan al onder meer dna-sporen van hond, schaap en andere soorten vee.

Intussen staan in een achtertuintje aan het Tempsplein emmers, zakken en kratten vol met bodemvondsten. Bij eerdere opgravingen op dezelfde plek zijn onder meer ijzerslakken en resten van muren gevonden. Volgens archeoloog Vanneste stond hier een fabrica, een Romeins fabriekje waar mogelijk ijzeren wapens werden gesmeed.

Bewoner Peter Soudant gaat met een metaaldetector over de opgegraven losse grond. Hij is vrijwilliger bij het plaatselijke archeologisch centrum en zijn tuin lijkt een van de belangrijkste vindplaatsen van de dag. 'Ik ben enorm geïnteresseerd in het Romeinse verleden en wilde van de stoeptegels in m'n tuin af. Mijn dag kan niet meer stuk.'

GEVONDEN: ROMEINSE FABRIEKSVLOER

**De komende maanden buigen onderzoekers zich over de bodemvondsten uit Heerlen. Een van de belangrijkste ontdekkingen is volgens archeoloog Hilde Vanneste een Romeinse vloer in de achtertuin aan het Tempsplein.**

'Overal stuit je op Romeinse resten'

**'80 centimeter onder het maaiveld vonden we een witte, mortelachtige vloer. Opnieuw een aanwijzing dat op die plek een gebouw heeft gestaan.' De vondst is volgens Vanneste bovendien belangrijk omdat het aantoont dat relevante Romeinse lagen in de bodem ondanks de verstedelijkte omgeving nog (deels) intact zijn.**

Bekijk de oorspronkelijke pagina: pagina 3

## Graphic

---

Op het blauwe dekzeil wordt het leem verkruid, zodat daar gezocht kan worden naar resten van historische voorwerpen uit de Romeinse tijd.

## Classification

---

**Language:** DUTCH; NEDERLANDS

**Publication-Type:** Krant

**Subject:** Anthropology + Archaeology (100%); Parks + Playgrounds (75%); Volunteers (75%)

**Load-Date:** September 11, 2023